

På spaning efter det Heliga

»Allt som vi uppfattar som trevligt och delaktigt kan leda oss långt bort från delaktighet och helighet.«

I kyrkans mitt finns det heliga. Om vi tappar bort det är vi blott en organisation bland andra. Ingen statisk eller Församlingsinstruktion i världen kan fånga det heliga. Ibland får vi syn på det i gudstjänsten, och inte sällan är det förknippat med ordet delaktighet. Kanske har detta väckt tanken att om många delar på uppgifter och gör saker i gudstjänsten så uppstår delaktighet. Problemet är dock att delaktig sällan har med delta att göra.

Nu under försommaren for jag som vanligt till ett cistercienserkloster nere i Provence för en veckas tystnad. I deras enkla veckomässor på morgnarna finns inget av det vi tycker krävs för delaktighet. Inga agendor, inga välkomsthälsningar, inga förklaringar, ingen psalmsång, inga varierade röster med pedagogiska betoningar. Bara ett kallt kyrkorum och ett nästan naket altare. En gammal munk som med entonig röst ber och läser. Det händer ingenting och borde vara urtrist och segt. Men det är det inte.

En enorm delaktighet uppstår, trots att munken inte alls tycks bry sig om oss gudstjänstfirare. Hans äkthet och hans synliga gudsrelation fyller hela rummet och laddar det med sådan energi att alla vi andra sugts med. Nattvardsbönens ord blir våra trots att vi inte öppnar munnen. När instiftelseorden läses och alla munkarna lyfter långsamt handen, lyfts också min hand trots att den ligger kvar i knäet. Så kommer Herrrens bön. Inte heller den ber vi tillsammans. En enda röst hörs. Så långsam, så spröd, så porös. Det är som om stenarna bad, som om bönen som hörts i detta rum i 900 år ljuder rakt genom tid och rum, som om lärjungarnas röster plötsligt kan höras av oss år 2022. Då känner jag att också mitt hjärta ber, utan att orden riktigt passerar min mun. Då känns det heliga i hela rummet.

Hur kunde något som borde vara helt otillgängligt och motsatsen till inbjudande väcka en sådan delaktighet? En förklaring är att munkarna arbetar mer med det visuella än det akustiska. De bryr sig mindre om röster än om rörelser. Och varje rörelse är noga genomtänkt. Ingen hand rör sig förrän den vill uttrycka något specifikt. Men svaret på frågan om finner vi nog ändå inte i regin utan i äktheten. För munkarna är mässan på riktigt. Den är viktig för dem, livsviktig. Inte

för ett ögonblick uppstår något som kan kallas trevligt, men heligt blir det.

Så byter vi kyrkorum. En förortskyrka någonstans i Sverige. Inget är gammalt, inga andliga munkar, istället är det stojande barn. Dop i Svenska kyrkan. Inget särskilt. Men ändå. Redan vid första psalmen händer det. Dopbarnet tar över. Närvaro och utstrålning. Prästen ser det och anpassar sig, vrider hela dopgudstjänsten till en dialog med barnet som omedelbart svarar med hela sin kropp. Vi i bänkarna gör ingenting, men vilken delaktighet. Energin från barnet och prästen blir till en våg som lyfter oss alla några millimeter från bänken. Delaktigheten som väcks räcks oss som en oväntad gåva. Det är inte vi som gör något tillsammans, men vi erfar något tillsammans. Också där träder det heliga oss till mötes. Det är trevligt och heligt samtidigt.

Vi får aldrig förlora det heliga ur sikte. Men får inte heller inte tro att vi kan prata oss fram till det eller planera in det. Det heliga blir inte synligt hur detaljerade agendor vi än gör. Om så alla gudstjänstfirare gör saker blir det inte heligt för det. Kanske blir det trevligt, men inte heligt. Det heliga kräver äkthet och närvaro. Livet måste bli på riktigt för att det heliga ska bli synligt.

Kanske har vi under pandemin fått smaka på denna paradox då många vittnar om att de känt delaktighet via zoom trots att de inte gjorde något konkret i gudstjänsten. Kanske kan detta lära oss att vara lite försiktiga med att tänka att gudstjänster blir bättre om många röster hörs. Allt som vi uppfattar som trevligt och delaktigt kan leda oss långt bort från delaktighet och helighet.

Så ska vi som kyrka kunna förmedla och gestalta det heliga måste vi hela tiden sträva bort från det organisatoriska och ge plats åt Livet, för endast där finns Livets källa. Då återfinner vi det heliga.

ULF LINDGREN

